

1912-07-15

Fraas, Esther Fabricius

Af Bent Blüdnikow

Fra: www.b.dk 14. august 2013, 08:00

Christian X gav penge til jødetransporter

Historien om Christian Xs trussel mod nazisterne om, at han ville bære jødestjernen i solidaritet med jøderne, er velkendt, men usand. Derimod er det nu kommet frem, at kongen gav penge til flugten.

Kong Christian Xs rolle under Anden Verdenskrig er en væsentlig del af besættelseshistorien. Han blev med sine morgenrideture et nationalt symbol. I udlandet er han ikke mindst kendt for sin trussel mod tyskerne om at ville bære jødestjernen på sin frakke, hvis nazisterne ville tvinge jøderne til at bære stjernen her i landet, ligesom de gjorde i store dele af det øvrige Europa. Historien om kongen og jødestjernen er ikke sand, men Christian X var på mange andre måder jøderne venlig stemt.

I en ny undersøgelse, foretaget af den dansk-israelske læge og historiker Dan Kaznelson, er det kommet frem, at kong Christian sandsynligvis gav penge til jødetransporterne. Dette har ikke tidligere været kendt. Dan Kaznelsons afhandling beskriver det danske sundhedsvæsens hjælp til jøderne under jødeaktionen i oktober 1943. Han har indleveret sin afhandling til bedømmelse ved Bar Ilan Universitetet i Israel, og han har samlet en række af sine forskningsresultater i en artikel i Dansk Medicinskhistorisk Årbog. I denne artikel fortæller Dan Kaznelson, at Bispebjerg hospital i København blev et af de steder, hvor hjælpen til de danske jøder blev koordineret. Lederen var en ung mediciner Karl Henrik Køster (1910-1970), og store dele af personalet på hospitalet hjalp. Jøder blev indlagt under falsk navn og opdigtede diagnoser, og de blev derefter hjulpet videre med flugten. Aktionerne kostede penge, og Køster og hans hjælpere manglede hele tiden kontanter til videre transport. Hospitalets personale sørgede for at ambulancer bragte flygtningene direkte til afskibningsstederne. Ved en lejlighed, da tyskerne blev for mistænksomme, arrangerede man en falsk begravelse for at skaffe flygtningen væk.

I begyndelsen af oktober var Køster og hans hjælpere travlt beskæftiget med at sørge for transporter væk fra Danmark, og på hospitalet opholdt sig en stor gruppe jøder, der skulle væk hurtigt. Man manglede midler til taxa og fiskere, og Køster havde simpelthen ikke flere penge. Køster tilkaldte to sygeplejersker, Vera Sander og Esther Fraas, og sendte dem på en mission til Sorgenfri Slot, hvor kong Christian opholdt sig. Kongens helbred var svigtende, og hans ophold på Sorgenfri var, hvad man kan kalde, en venlig husarrest organiseret af tyskerne. Køster skrev kort efter krigen en beretning og omtalte de to sygeplejerskes mission til kongen. Køster konkluderede: "og de blev ikke skuffet."

Dan Kaznelson skriver i sin artikel, at ganske vist er myten om jødestjernen ikke sand, men til gengæld har vi sandsynligvis noget, der er bedre, nemlig at kongen personligt gav penge til jødetransporten. Køster selv måtte snart efter selv flygte til Sverige og derfra rejste han til England, hvor han deltog i De Allieredes kamp mod nazisterne. Blandt Køsters folk mistede den unge Cato Bakman livet, da han ville flygte fra Gestapo. Cato Bakman tilhørte modstandsmanden Jørgen Kielers gruppe i Holger Danske. Cato Bakman forsøgte at undslippe ved at kaste sig ud af et vindue, men han

blev ramt af nazisternes kugler og døde i sin hustrus arme. Hun var sygeplejerske på Bispebjerg Hospital.

Kong Christian X rider sin daglige tur gennem København under besættelsen.
Foto: Ukendt